

РОСЕЦЬКА М. В.

студентка 3 курсу спеціальності правознавства ЖНАЕУ м. Житомир,
Україна

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Управління в галузі охорони довкілля є складовою частиною соціального управління. Якщо розуміти управління в широкому значенні, то його можна

визначити як діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування і громадських організацій по здійсненню заходів охорони довкілля.

Відповідно до ч. 5 ст. 16 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» метою управління в галузі охорони навколишнього природного середовища є реалізація законодавства, контроль за дотриманням вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних і комплексних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості дій державних і громадських органів у галузі охорони навколишнього природного середовища [1]. Наразі положення ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» 1991 р., у тому числі й постанови ВРУ «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки» 1998 р., ґрунтуються на трьох суперечливих напрямках, якими є: а) охорона навколишнього природного середовища (охорона довкілля згідно з постановою ВРУ); б) використання природних ресурсів; в) забезпечення екологічної безпеки. Така правова конструкція завуальовує необхідність реалізації таких важливих складових, як захист об'єктів довкілля від негативних чинників, систематичне їх виявлення та попередження, здійснення заходів із відшкодування спричиненої довкіллю шкоди, відновлення природного стану об'єктів довкілля, про що ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» обмежується тільки згадуванням [2, с.88].

Державне управління використанням природних ресурсів та охороною довкілля здійснюють різні державні органи, що мають визначену для них компетенцію. Вона ж використовується для класифікації цих органів управлінської діяльності на органи загальної та органи спеціальної компетенції.

Органами загальної компетенції здійснюється загальне управління, яке за територіальним принципом поширюється або на всю територію держави, або стосується тільки певного адміністративно-територіального утворення [3].

До органів загальної компетенції відносяться органи державної влади, на які поряд із загальними управлінськими повноваженнями покладені і функції забезпечення екологічної безпеки (Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи).

Органами спеціальної компетенції вважаються спеціально уповноважені державні органи виконавчої влади, для яких здійснення функцій управління у сфері природокористування та охорони довкілля є основним завданням. За визначенням Закону "Про охорону навколишнього природного середовища" такими є спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, його органи на місцях та інші державні органи до компетенції яких законодавством України та Автономної Республіки Крим віднесено здійснення визначених законодавством функцій управління у сфері природокористування та охорони довкілля [4].

Проблеми правового регулювання змісту організації та діяльності органів виконавчої влади у галузі захисту об'єктів довкілля мають причинний зв'язок із низькою якістю кодифікованих та законодавчих актів, їх суперечливістю (це має відношення і до застосовуваної термінології), наявністю необґрунтованої

кількості органів, що одночасно здійснюють як державне управління, так і державний контроль, дублюючи повноваження та компетенцію у означених сферах. Наведене посилюється порушенням принципу, що кожному праву має відповідати обов'язок, у випадку невиконання якого він повинен бути забезпечений примусовою силою держави шляхом встановлення дійової відповідальності.[7]

Метою державного управління в цій галузі відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» є реалізація екологічного законодавства, контроль за додержанням вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних і комплексних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості дій державних і громадських органів у галузі охорони навколишнього природного середовища (ст. 16). Державне екологічне управління, яке спрямоване на запобігання виснаженню природного потенціалу і яке спрямоване на недопущення перевищення несучої ємності біосфери, – це завдання-мінімум. Завдання-максимум полягає в екологізації функціонування всіх сфер життєзабезпечення, досягненні і підтримці необхідної якості здоров'я і життя населення, належного стану навколишнього середовища, гармонізації взаємовідносин суспільства і природи.

Згідно з Конституцією України головною метою діяльності представників державних виконавчих органів є реалізація загальнодержавних програм у сферах економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України; утвердження і забезпечення прав і свободи людини тощо. Цілком зрозуміло, що виконання державних завдань органами виконавчої влади та місцевого самоврядування не може бути обмежено адміністративними процедурними правилами з розгляду та вирішення індивідуальних адміністративних справ. [5, 6]

Будь-якому управлінню передують формування цілей. Людина організовує свою діяльність таким чином, щоб виконати певне цільове завдання. Відповідно управління, спрямоване на досягнення такого завдання, називається цільовим. У цьому відношенні державне екологічне управління є цілеспрямованою системою, оскільки її діяльність направлена на досягнення певних екологічних цілей. Для того щоб екологічне управління відповідало своєму призначенню, необхідно дотримуватися таких вимог: відповідність міжнародним вимогам, відповідність принципам гармонізації, відповідність гуманітарним принципам, ґрунтовна законодавча база, професійно-підготовлений управлінський персонал та ін.

Отже, виникає невідповідність між новими завданнями і старою структурою, не призначеною для їх виконання. Тому, мають бути сформульовані нові цілі та завдання державного екологічного управління, запропоновані загальні підходи до його модернізації шляхом розробки науково-теоретичних засад, внесення змін до чинного законодавства та реформування системи органів державної влади.

Список використаних джерел:

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року // Відомості Верховної Ради України – 1991. – № 41. – Ст. 546.

2. Юридична відповідальність за порушення природоресурсного законодавства України : монографія / О. Б. Німко, Н. В. Бондарчук, Р. Д. Ляшенко [та ін.] ; під заг. ред. О. Б. Німко. – Житомир : ЖНАЕУ, 2016. – 208 с.
3. Баб'як О. С., Біленчук П.Д., Чирва Ю.О. Екологічне право України: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2000. – 216 с.
4. Балюк Г.І. Екологічне право України. Конспект лекції у схемах (Загальна і Особлива частина): Навч. Посібник. – К.: Хрінком Інтер, 2006. – 192 с.
5. Василенко Л.П. Проблемні питання законодавчого регулювання адміністративних процедур у справах, пов'язаних з порушенням законодавства про захист об'єктів довкілля / Л.П. Василенко // Вісник Запорізького національного університету: Юридичні науки. 2011. – № 1. – С. 180–187.
6. Василенко Л.П. Правові проблеми діяльності органів виконавчої влади з питань екології : монографія / Л.П. Василекно; за заг.ред В.І. Курила. – Житомир : Житомирський національний агроекологічний університет, 2014. – 167 с.
7. Василенко Л. П. Організаційно-правові засади діяльності органів державної виконавчої влади з питань екології. – 2012.